

cateheză și ora de religie, legând fundamental metodologia catehetică de didactica mărturisirii de credință. 2. Carmen Jalon Oliveras, *Crear cultura de interioridad. En aula, en la pastoral y en la vida diaria*, Ediciones Khaf, Zaragoza, 2014, lucrare extrem de inventivă în ce privește creșterea personală și transformarea socială a persoanei moderne. 3. Giuseppe Mazza, Giacomo Perengo (coord.), *Pedagogia della Parola. L'emergenza educativa tra universo biblico e cultura della comunicazione*, Edizioni San Paolo, Torino, 2010, aceasta fiind sursă de inspirație pentru dezvoltarea unei cunoașteri imediate as a raportului dintre Biblie și post modernitatea tehnică a lumii în care trăim. Sunt amintite și prezentate succint și alte manuale care au deschis noi direcții de cercetare și actualizare a dinamicii pastorale în domeniu: 1. Cesare Bisoli, *Va'e annuncia* (Mc. 5,19), *Manuale di catechesi biblica*, Elledici, Torino, 2006; 2. Emilio Alberich, *La catechesa oggi. Manuale di Catechetica fondamentale*, Elledici, Torino, 2009; 3. Enzo Biemmi,(coord.), *I Fondamentali della Catechesi* (I Credo. I Sacramenti. I Comandamenti. Il Padre nostro), Edizioni Dehoniane, Bologna, 2013; 4. Henri Derroitte (coord.), *Catechesi e iniziazione cristiana*, Ed. Elledici, Leumann, Torino, 2006 etc.

Nu sunt ignorate nici o seamă de lucrări care au determinat cercetări ulterioare pe teme ca: Cateheza intergenerațională, Catehizarea adulților, Catehizarea vârstelor mici, Catehizarea tineretului, Formarea formatorilor în Catehetică și cateheză.

Concluzie: „Științele educație religioase, creștine mai ales, nu au confesiune. Ele propun un subiect unic: omul în căutarea lui Dumnezeu”. Într-o Europă aflată ea însăși în tranziție în multe domenii, și în vremuri marcate de nenumărate turbulențe sociale și confesionale, recursul la memoria alimentată din diverse izvoare de sorginte catehetică creează premise serioase de optimism. Omul, prin definiție este „privitor în sus”. Iar acolo e Dumnezeu. Și nu numai acolo!

Pr. Lect. Dr. Mihai Iosu

Pr. Constantin NECULA, Pr. Eugen RĂCHITEANU, *Biserica Santa Croce-punte între Orient și Occident. Crucea de lumină a artei sacre*, Edizioni Citta di Vita, Firenze, 2018, 157 p.

În stilul deja definit ca obișnuință, cu un dialog estetic și catehetic de înaltă ținută, cei doi autori continuă să ne încante prin felul atât de cald și incitant, prin care aduc argumente, induc sentimente și conduc cititorul către împărăția frumosului, transpusă ca „reflex al frumuseții lui Dumnezeu”. Cartea de față nu deschide doar o ușă, ci tot ce poate facilita accesul la sublimul estetic și tot ce poate limpezi înțelegerea corectă și continuă a acordului între Dumnezeu și om, cuprins în exclamarea: **Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale...**”. De mare anvergură informațională și emoțională este și un alt mare adevăr citat în introducere: „A predica nu înseamnă doar să vorbești de la amvon, ci și să pictezi și să contempli opera de artă sacră (Prof. Antonio Paolucci)”. Atent și profesionist, sunt prezentate date istorice și geografice, arhitectonice și picturale, care fixează în mintea cititorului, nu numai repere palpabile, ci și direcții de interes și aprofundare. Felul elegant și ziditor în care autorii conjugă diferențele confesionale, ne pun în situația, ca în fața frumosului și divinului, intuite sau descoperite, să strigăm: „**Cine este**

mare ca Dumnezeu nostru?”. Capitolul *Simezele de Duh ale Bisericii* lămurește o parte din uimirea cititorilor cu privire la echipa (deloc nouă, de fapt) a autorilor. „Minunea de a fi om prin artă” oferă atâtea șanse de cunoaștere și recunoaștere. Și în fața cărui miracol? Sfânta Cruce, „plusul de tensiune eshatologică de care este nevoie să simți... o frântură a popului Cunoașterii spre Viața Veșnică”. Părintele Eugen Răchiteanu ne „include” apoi în „grupul” celor ce l-au însoțit prima dată la Firenze, la Biserica *Santa Croce*, transmițându-ne fiecăruia, parcă, atât emoția, cât și bucuria unui bun venit de mare finețe: „Mă bucur că ai ajuns! Te așteptam cu plăcere!”. Se oprește aici. Urma să simtă și să trăiască „împărtășirea de suflet” cu colegul său ortodox, Părintele Constantin Necula, de la care a primit în dar „o prietenie duhovnicească deosebită”. Sunt detaliate diferite teme și remarcate diferite unghiuri de privire și uimire ale Basilicii: 1. *Crucifixul lui Cimabue* (1280-1290). „Pictură totalizează o sinteză magistrală a sacralității și esteticii, în care se întrepătrund marile experiență culturale ale timpului...și în care descoperim alegerea îngrijită a culorilor și un surprinzător sens estetic de mare importanță clasică”. Expozeul cu privire la înțelegerea și însemnătatea Crucii ne înalță în mediul select al „teologiei esteticului creștin”, familiarizându-ne, dacă mai era cazul, cu roadele dumnezeiescului semn: „Prin Cruce avem mântuirea, prin Cruce avem viață, avem arma de apărare împotriva dușmanului, darul supranatural al bucuriilor cerești”. 2. *Medalionul Giotto*, cel numit „maestru principal al Catedralei din Florența”, respiră și ajută să respire, elegant, curiozitatea și interesul concret în a fi acolo, la frescele acestuia din cele patru capele ale Basilicii florentine. 3. Prezentarea istoriei *Adevăratului Lemn al Sfintei Cruci* din capela centrală cucerește prin frumosul sacru și prin repunerea tematicii într-o lumină a accesului la un *level* superior al înțelegerii, spre o acceptare conștientă a unui adevăr mântuitor. Scenele, realizate de Agnolo Gaddi, inundate de măreție și bogăție de sensuri, conduc pe privitorul novice la o cădere pe gânduri, spre a i se limpezi inconstanța și a i se ridica vălul îndoielii, iar pe cel avizat, apropiindu-l de sublimul revelat. 4. De o altă istorie este bucurat apoi cititorul, cea a *Maicii Domnului* din Capela „Baroncelli”, autor fiind Taddeo Gaddi. Cultul de supra venerare de care se bucură Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu, „a vibrat mereu în sufletele creștinilor și a fost susținut și încurajat de păstoriile sufletești, în conformitate cu învățătura Bisericii”. Închinarea la icoanele sale aduce cinstitorului liniște în gânduri, claritate în acțiuni și conjugarea utilului cu plăcutul, în spațiul vital duhovnicesc. „Iconografia Maicii Domnului Preacurate ne ajută să ne apropiem de viața și tainele Mamei noastre cerești”. 5. Sunt aduse în atenție *Cina cea de Taină și Arborele vieții* din cenacolul „Santa Croce”, ce aparțin aceluiași Taddeo Gaddi. „Se identifică astfel un subiect mai potrivit unui public cult de teologi, ce nu se limitau să guste numai hrana materială, ci în fiecare zi se desfățau cu hrana spirituală a Sfintei Scripturi”. 6. *Cristos Răstignit* a maestrului Donatello se bucură de o descriere făcută cu profesionalism, pe trei paliere de marcă: artistic, teologic și simbolic. Aceasta minunată lucrare, „exprimă nu numai suferința lui Iisus Hristos, ci și suferința Bisericii Sale prin îndurarea chinurilor pricinuite prin răbdarea mentalității și a experienței contradictorii din societate”. 7. O altă „piesă de rezistență” o reprezintă *Amvonul lui Benedetto da Maiano*, cotat de specialiști „ca fiind cel mai frumos din toată Renașterea”. 8. Capitolele finale detaliază date despre

patru personalități cu prezență materializată în trei monumente (Michelangelo Buonarroti, Galileo Galilei, Giachino Rossini) și un mormânt (Niccolo Machiavelli). Pertinente concluziile și plină de emoție, postfața! „Un gând de căldură sufletească pentru toți românii din Italia, indiferent de confesiunea și crezul lor, pentru a știi că preoțimea română e alături de ei. Călători pe cale. Basilica „Santa Croce”, o punte. Nădăjduim să o viziteze ca pe un spațiu al prieteniei cu Dumnezeu”.

Pr. Lect. Dr. Mihai Iosu

Guy Gibert, *La solitude, Un enfer ou une chance?*, Éditions Philippe Rey, Paris, 2019, 93 p., ISBN 978-2-84876-744-4

Pornind de la același stil cu care ne-a obișnuit, părintele Guy Gibert ne tulbură din nou cu o radiografie dureroasă a unei realități, percepută de către unii ca un flagel, iar de alții ca o alegere conștientă. Pe parcurs autorul pendulează între cele două stări, optica sa fiind una realist-pozitivă. Și totuși de ce singurătatea îl agasează? Pentru că se simte frământat fără încetare de viețile tumultuoase ale unor tineri a căror dramă, le-o cunoscuse de-a lungul misiunii sale. Exemplele din debutul cărții, ne impresionează peste limitele cu care ne-au obișnuit unele știri cotidiene. Autorul rămâne solidar cu modul lor de viață, păstrând legături amicale și puternice cu acești năpăstuiți. Întotdeauna lezat de singurătatea acestora, el totuși rămâne apropiat de aceștia.

Singurătatea câștigă tot mai mult teren. Pornind de la realitățile franceze, statisticile sunt alarmante. În ultimii treizeci de ani proporția însinguraților s-a dublat, atât în clasele sociale, cât și în cele de vârstă. În 2016, cinci milioane de francezi suferind de singurătate, se simțeau rejețați de familie, vecini sau mediul profesional, împingându-i spre șomaj. Singurătatea a evoluat. Locurile de primire pentru acești defavorizați se înmulțesc. Se constată adesea lipsă de personal sau cazuri de rele tratamente, lăsându-i pe cei în cauză sub povara unor suferințe fizice și mentale de nedescris. Cine sunt însingurații? Marcați de acest flagel sunt multe persoane și categorii sociale. Sub povara singurătății sunt atât cei bogați cât și săracii. Cei cărora li s-a spus: „Eu nu te mai iubesc” și care au fost părăsiți, suportă de o rană care poate niciodată ne se va putea închide. Cei văduvi se regăsesc subit singuri după trecerea la cele veșnice a tovarășilor de viață. Vârsta, infirmitatea, închisoarea, boala pot să ne izoleze. Autorul empatizează cu infirmierele suprasolicitate la muncă în spitalele ce gem de bolnavi și care fac totul mai bine cu mijloace puține, adesea fiind insultate de cei ce suferă sau chiar de superiori. Nu este uitată nici singurătatea pompierilor adesea izolați și ei în fața unor pericole fizice.

Cine sunt, concret, cei singuri? **1.** Celibatarii aparțin unei categorii socio-umane cu o creștere regulată și masivă, luând chiar forma unui fenomen social. În 2017 fiecare al treilea francez era singur, fiind în jur de 18 milioane. Sunt evidențiate avantaje, dar și inconveniente. **2.** Divorțații. În Franța contemporană, aproape unul din două cupluri divorțează. Este una din dovezile cele mai crude ce ne sunt date să trăim, o rană ce va cere întotdeauna mult timp spre a se cicatriza. Despărțirea unei familii, mai ales acolo unde sunt și copii, este un eșec teribil și aproape mereu o suferință care merită atenție, respect și susținere. Când este anunțat divorțul este bine să cuantificăm, consecințele. Greu de șters o